

ΟΙ ΝΑΥΤΙΚΟΙ ΜΑΣ ΗΡΩΕΣ

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΡΙΕΖΗΣ

Ο δεκαπενταετής παλληκαρής. Σκιάζος στο 'Αλγέρι. Ένα επεισόδιό του. Οι 18 κρεμασμένοι και ο Κριεζής. Το κίνημα του Οικονόμου στην 'Υδρα. Όπου ο Κριεζής κληνιάζει τον 'Υδραίο Δημαρχικό. Η νικηχώρας του. Μία οικιαγραφία του από το Αρχιεπίσκοπο Κριεζής και 'Οθων, κτλ.

Στην ιστορική οικογένεια των Κριεζήδων, ο 'Αντώνιος είναι ένα από τα επίσημότερα πρόσωπα. Από μικρό παιδί άρχιζον η περιπέτειές του, όταν ναυτοπαίδιο άνοιξι άριμένως με το πατρικό καράκι στα πέλαγγο... Τόν καιρό έκείνοι, οι κορσάροι της 'Αλγερίας και του Τουνέσι σκορπίζαν τον τρόμο στη Μεσόγειο και τα έμπορικά πλοία ήταν έξοκλημένα με κανόνια... Μία νύχτα, στα 1811, ενώ το καράκι των Κριεζήδων περνούσε κοντά στο 'Αλγέρι, ένα περιαιτικό του έπειτέθη αιώνιαστικά και τόν κριεζή, 'Ο 'Αντώνης Κριεζής, μαζί με το μεγάλο του αδερφό 'Ιωάννη πάστρκαν αιχμάλωτοι, καθώς και όλο το πλήρωμα. 'Ο Μπής της 'Αλγερίας διάταξε να ριξουν όλους τους ναύτες στις φυλακές του Ναυστάθιου αλλά τους αδερφούς Κριεζήδες, επειδή έβλεπε ότι κατόντων από άρχοντικό απτι της 'Υδρας, επέτρεψε να μιν εινε κλεισμένοι στα κλουτρούμια, αλλά να γράφουν ελευθερα γράφο από το Ναυστάθιο, αφού προτήρουν του έδωσαν το λόγο τους, ότι δεν θα δραπετεύουν. 'Ο λόγος της τιμής των 'Υδραίων έθεωρείτο ιερός, και ο Μπής της 'Αλγερίας τόν ήξερε καλά και δεν άνηγοούσε.

Στό διάστημα της αιχμαλωσίας του, ο μικρός 'Αντώνης Κριεζής—15 έτων τότε—έδειξε δείγματα μεγάλης γενναίότητας. Μία μέρα στεκοιταν σε μία γωνία του Ναυστάθιου, κουνεινιάζοντας μ' ένα συνομήλιό του 'Υδραίο, όμοιοφο, παλληκάρη. Ένας 'Οθωμανός, περνώντας από κει, έπλησιασε τόν νέο αυτό και άπλωσε τόν αίσχρό του χέρι νό το χαιδέσει. 'Ο Κριεζής ριζήκε κατά τού Τουρούου, τόν αναποθύησε, και τόν χτυπούσε με κλωτσιές και γροθιές. 'Αναστατάθηκε ο Ναυστάθιος, 'Επασαν τόν Κριεζή και τόν έφεραν στο Μπή, ο όποιος τόν ερώτησε γιατί ετόλμισε να προσβάλη την τιμή ενός Μοσοουλμάνου.

—Αυτός έκανε την άσχη! απάντησε με θάρρος ο μικρός Κριεζής. Είμαστε 'Υδραίοι έμεις, Μπή μου, κι' εχομμε προνόμια από την Τουρκιά, κανείς να μιν τολιά να μας προσβάλη!... Αυτός ετόλμισε να βάλη χέρι σ' έναν 'Υδραίο, και να τού λερώσει την τιμή, λοιπόν τόν ετιμώρησα!...

—Άφερμι! Άφερμι! απάντησε ο Μπής και τόν εδικαίωσε.

'Υατερ! από κάμποσο καιρό, σε μία συμπλοκή 'Αλγερικών με Τουνεζιόους, πού νίκησαν οι πρώτοι, βρήκαν άνάμεσα στους αιχμαλωτισθέντας, και 18 'Ελληνες, τούς όποιους έφεραν στο 'Αλγέρι και τούς κρεμάσαν. 'Ο 'Αντώνης Κριεζής, περνώντας από κει, εινε τα κρεμασμένα πτώματα, στάθηκε λιπηνένος και δάκρυσε. Ένας Τουρούος τόν επε περιφρονητικά :

—Τι τούς κνττάς, βρε γκισούρ; Αύμο θα κρεμαστής και σύ.

Άναγε τόν 'Υδραίο άμα στις φλέδες του Κριεζή, όωμμε ενάντιον τού Τουρούου και τόν ετόκασε στο 'Ευλο... Σε κάμποσε μέρες βγήκε Σουλτανικό διάταγμα να λενυθευθών διά κλήρον οι μισοί από τούς 'Υδραίους αιχμαλώτους τόν περσιών. 'Ο λαζρός ενόησε τόν 'Αντώνη Κριεζή, αυτός όμως επροτήρμησε να μείνη στην αιχμαλωσία, για να λενυθεωθί ο αδελφός του 'Ιωάννης πού ήταν μεγαλύτερος και παντρεμένος.

Τέλος, ύστερ! από τρία χρόνια, ο 'Αντώνης Κριεζής ξαναγούσε ελευθερος στην 'Υδρα κι' άρχισε άμέσως τόν ποδόν του επάγγελμια, τή θαλασσοπορία. Γρήγορα δε γίνηκε ένας από τούς πρώτους εμποροπλοίαρχους τού νησιού και έτεβήθη με την τώλην του και τή δραστηριότητά του. 'Αρρενωπό παλληκάρη ο 'Αντώνης Κριεζής, όμοιοφο κοπέλλα ή Κυριακούλα Βούλγαρη, κόρη τού περιφρονιέ 'ε μ π ι τ η (διοικητό) της 'Υδρας, αγαπήθηκαν. Και ο Γεώργιος Βούλγαρης, πού εκτιμούσε ξηαιρετικά τόν 'Αντώνη Κριεζή, δέχτηκε να εύλογησει τόν έρωτα αυτόν. Τόν νέο άντρόγινο ύπηρεσε ένα από τα ετυνγότερα της εποχής του και εδημιοσυργήθη έτσι μία πατριαρχική οικογένεια...

Έσπασε τέλος ή 'Επανástασις τού 1821. Οι νοικοκυραίοι και οι πλοίαρχοι της 'Υδρας, γραμμένοι στο μητρώο των μελών της Φιλικής 'Εταιρείας από τόν έτος 1818, κατόπιν κατηγορήσεως τού 'Ηλ. Χρυσοσπάθη, μαζεύτηκαν στην ιστορικό ναύ της Παναγίας για να συσκεφθών. Μαζύ τους ήταν κι' ο 'Αντώνης Κριεζής. Μετά πολώρη σύσκεψη άποφάσαν όμοιοφώς να ύψώσουν τή σημαία της 'Ελευθερίας και να κινούν με τα όπλα τους στον 'Αγώνα, αφού όμως μάθουν, για κάθε ενδεχόμενο, άν τόν κίνημα ήταν ένδοξο, κι' αν σηοιδότανε συ γερές βάσεις, εχαν δε τις επαρκήσεις αυτές, γιατί φοδόντων μάλιστα χάσαν άδικα τά προνόμια της 'Υδρας.

Στό μεταξύ όμως, ένας άσημος πλοίαρχος, 'Αντώνιος Οικονόμου όνομαζόμενος, φοβόρος δημαγωγός,—ό όποιος είχε χάσει τόν καράκι τόν στο Γιβραλτάρ και δεν είχε χρήματα να φτιάξη άλλο—επροστάθησε, χωρίς να περιμένη την δραστηζή άπόφασι τόν προκρίτων, να σηρώσει την 'Υδρα στα όπλα, για να ώφεληθί αυτός από την άναστάτωση... Την εποχή έκείνη πολλοί πλοίαρχοι, με την έλπιδα να κηρυχθί ή 'Επανástασις, κηρούσαν δεμένα τα καράβια τους στο λιμάνι, και συνεπώς ύπηρεσε μεγάλη άπραξία στο έμποριο. Οι ναυτεργάτες έμειναν άνεργοι στις ταβέρνες. 'Ο Οικονόμου με διάφορες άπατηλές ύποσχέσεις, τούς έμάζεψε όλους, εζολόκωνσε τις δυσσχεσιές τους, παρήσσε με τόν κέρως τόν 'Ιωσήφ νό Γαϊκα, πού τόν πλούσιον άρχοντα Θεοδόριου Γαϊκα και μερικούς Μωραίτες πού εμπορευόνταν στην 'Υδρα, και εαήρησε την 'Επανástασις. Στις 27 Μαρτίου 1821 ο Οικονόμου κατέλαβε τόν Διοικητήριο, εγχατατάθηκε μέσα, τόν ώχρώσε με κανόνια, και άνελαβε την τοπιχή διοίκηση τού νησιού.

Την άλλη μέρα, ο Οικονόμου έστρωσε τόν λαό ενάντιον τών προκρίτων, οι όποιοι την ώρα έκείνη ήταν συγκεντρωμένοι στο σπίτι τού Λάζαρου Κοντοναυτιότη. 'Ο Οικονόμου και οι όπαδοί τού τούς ετολμώρησαν, και τούς άνάγκασαν να καταθέσουν τριάντα χιλιάδες δίσηλια, τάχα για να έξοκονομηθών οι άνεργοι. 'Ατ' αυτές έμείωσε τις 26 χιλιάδες στο πλήθος πού εζητωκράυαζε με ένδοξοισμό, αλλά τις ύπόλοιπες 4 χιλιάδες ο δημαγωγός Οικονόμου μετέφερε κρηφά απτι του, για τόν έαυτό του. Γενικώς, μετά τόν μωϊρασμια τών ζημιών των στηρηόμενος της δύναμης τού όπλιου, ο Οικονόμου άρχισε να φέρνει άγέροχα στους νοικοκυραίοις, τούς όποιους εχλιέναι και με κάθε ετακρία εζεινέλιζε.

Στό μεταξύ όμως οι νοικοκυραίοι της 'Υδρας και οι πλοίαρχοι—τούς όποιους ο δημαγωγός κατηγορούσε ότι δεν είχαν πατριωτικό—συνήρονον κάθε μέρα και ετοιμάζαν την επανástασιν ενάντιον της Τουρκίας. Άλιες μέρες, μετά τις σπνής πού δημηγήθηκαν—στις 15 'Απριλίου—άμα οι πρόκριοι ειναν ότι τά πάντα ήταν έτοιμα και τά πράγματα εινούδα, άποφάσαν να κηρύξουν τή σημητοχή της 'Υδρας στον 'Αγώνα. Μαζεύτηκαν λοιπόν στην εκκλησία της Παναγίας και αφού έκαναν παραίτηση και δοξολογία, κατέβησαν από τόν Διοικητήριο την 'Οθωμανική σημαία, κι' άμέσως ο άρχιεπίσκοπος Γεράσιμος άνήρπυσε από κοντά τή σημαία της 'Ελευθερίας, την όποια εχαρήτησαν με άκατάπαιστο κανονιοβολισμό όλα τα πλοία πού ήταν στο λιμάνι.

Μετά την επίστημη αυτή κηρυζεί της 'Επανástασεως, οι πρόκριοι ένόμισαν ότι έπρεπε, χάριν τού 'Αγώνος, ν' άφαιρέσουν από τά χέρια τού Οικονόμου την έξουσία. Άμέσως πέντε τολημχοί 'Υδραίοι, ο Θεόφιλος Δρένας, ο

Λάζαρος Παναγιώτας και τρεις άλλοι, όωμμεν στο Διοικητήριο να συλλάβουν τόν Οικονόμου. 'Αλλ' αυτός, ταμπονημένος έκει, μαζύ με μερικούς συγγενείς του, δεν ήθελε να παραδώσει την άσχη. Μόλις εινε νύχοντα οι πέντε άποφασιστικοί άντρες, ο Οικονόμου επροβόλησε ο Θεόφιλος Δρένας έτεσε νεκρός, ο Λάζαρος Παναγιώτας λαβόμενος, και οι άλλοι τρεις έφυγαν.

Στην περίοισα αυτή ο 'Αντώνης Κριεζής έδειξε μεγάλη γενναίότητα. Άμα εινε ότι ή έπίθεσι ενάντιον τού Οικονόμου άπέτυχε, όωμμε άμέσως σε λοντάρι με άσχηρητη δομή, τόν επολόκωρησε στο Διοικητήριο και άρχισε αυτός και οι ναύτες του να πυροβολών. Πιό πέρα, στα στενά δρομάκια, είχε μαζευθεί ο όχλος και παρακολουθούσε τή σκηνή. Βλέποντας ο Οικονόμου ότι εινδιένυσε, έφρονε μέσα από τις τομφεκιστρες, ζητώντας τή βοήθεια τών φίλων του.

—Βοηθήτε με για μιά ώρα, έλεγε, και θα δώσω έκατό τάλλαρα στον καθένα!...

'Αλλ' άμα εινε ότι λιγοστοί μόνον τόν ύπάκουγαν, άνοιξε ένα πιανό πορτάκι και κατόφθοσε να δραπετεύσει από τόν Διοικητήριο, μαζύ με τούς σοματοφύλακας του.

'Ο Κριεζής με τά παλληκάρια του, τούς έπλησαν από κοντά, με μεγάλο πείσμα. Κάτω από τόν σπίτι τού Γιώργου Γκιώνη, ο Κριεζής εζήγωνε τόν Οικονόμου και τόν εποστόλιζε εξ άποστάσεως δέκα βημάτων, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. 'Ο Οικονόμου και οι σοματοφύλακές του εστάθηκαν τότε να δώσουν μάχη. Για λίγες στιγμές ή θέσις του Κριεζή γίνηκε δύσκολη, αλλά γρήγορα τρέξανε σε βοήθειά του ο Σαχτούρης, ο Τσαμαδός, ο Τομαζής και άλλοι από τούς έπίσημους πλοίαρχους με ναύτες τους και κηρυχσε σή δημολογία. 'Ο Οικονόμου ξανακρηζεί τή φυεγάδα και από

A. Κριεζής

διάφορα λοζιά σοκάκια, φτάνει στη συνοικία Καμίνια, στο λιμανάκι. Έκει θροσκότεαν άραγμένο το παράθι του Μανώλη Τομαζή, χωρίς ναύτες. 'Ο Οικονόμος και οι μπάρθοι του πήδουν μέσα, παίρνουν τα ζουτιά, σπρωχνοντε στ' άνοιχτά το πλοίο και άνοιγουν τα πανιά!...

Μόλις ο Τομαζής είδε το θέαμα αυτό, ηπιδεί γρήγορα στο πλοίο του Γιάννη Λάκα και άνοιγοντας όλα τα πανιά, κινήσκει τόν Οικονόμο, στη θάλασσα τώρα... Βλέποντας ο Οικονόμος ότι δεν θά ξεφύγη, άρπινε το πλοίο ν' άρμεινέη, παίρνει ος μιά βάρκα με τους σοματοφύλακές του, βγαίνοντες τόν Παλαμίδα, έρημο άκρογιάλι, στύ βορειοδυτικά της 'Υδρας και σκαφαλώνουν στο έκει άπώτομο βουνό γιά νά ύπερασπισόν τόν έναυτό τους. 'Αλλά σέ λίγη ώρα ο Κριεζής, ο Σατζούρης και οι άλλοι τους πολιορκούν, τους αναγκάζουν να παραδοθούν, τους δένονα, και γίνεται έπί τόπου σύσκεψης τών άρχόντων τί να τους κάνουν. 'Ολοι έπαρότειναν να τουφεκισθή άμέσως ο Οικονόμος, και μόνον ο Κριεζής άντιστάθηκε στην ποινή αυτή, την όποιαν έχαρταρήσκει σκληρή γιά έναν 'Υδραίο. 'Επρότεινε την έξορία του Οικονόμου και τών συντρόφων του στην Πελοπόννησο, ή όποια και έπραγματοποιήθη άμέσως.

Μετά τα συμβάντα αυτά, ο Κριεζής έστρεξε μ' ένθουσιασμό νά λάβη μέρος στόν λερόν άγώνα. 'Αρμιάσκει καλά τό καινούργιο κανοάτι του, πήρε γενναίους ναύτες, έτάχθη με τόν τότε ναύαρχο 'Ιακωβο Τομαζή και με άπώλομένη την 'Υδραϊκή σημαία έξεπέλευσε έναντίον τών Τουρκαίων...

Με τόν καιρό, ο Κριεζής έλαβε μέρος σέ διάφορες ναυμαχίες, έναντινους, ένίκησε, έγινε με την σειρά του ναύαρχος, έδοξάσθη. 'Οταν έγίσκες θοιμαβεντής στην 'Υδρα, οι συμπατριώτες του τόν ύποδέχτηκαν μ' άπειρες τιμές, τού έστρωσαν τάπητες νά περάση, τά κορίτσια τών έφρανων με λουλουδία, και τά παιδιά, χωρισμένα σέ δυό όμιλους τών τραγουδούσαν. 'Ο πρώτος όμιλος έλεγε :

Όποιος δέν θέλει πειά νά ξη
ας πάη με τόν Κριεζή !
Και ο άλλος όμιλος άπαντούσι :
Κι' αν θέλη με τιμή νά ξη,
ας πάη με τόν Κριεζή.

'Ο Νικόλαος Δραγουμής στις 'Ιστορικές 'Αναμνήσεις του γράφει τά έξής :

«Μετά του 'Αντωνίου Κριεζή έγένονην φίλος από του 1834 έτους, ότε αυτός μες διηύθυνε την κατά τό Αιγαίον ναυτικήν μοίραν, έγώ δέ τόν νομόν Κυκλάδων... 'Ητο ο 'Αχιλλεύς του στόλου, ως καινούς άπεκαλειότο, ήτο ο ήρως του 'Αργολικού και 'Αμφρακικού Κόλλου, ήτο ο άπ' άρχής μέχρι τέλους του 'Αγώνος όςείως βραχύνον του ναύαρχου Μισούλη, του και Νέλονας ονομασθέντος ύπό τών άγεράγων 'Αγγλων. Και την μέν όψιν ειχεν ενείδη, τό δέ ήθος ήλαρόν, έπαγωγόν τό μειδιάμα και παιδίον άφελειν. 'Εμειδία δέ και αυτό τό βλέμμα του όσάκις διελέγετο...»

Στά 1838 ή 'Υδρα έστάσισε κατά του νομίμου Κράτους. Οι 'Υδραίοι δέν ήθελαν νά ύποταχθούν στό νόμο της στρατιωτικής άπογραφής, τόν όποιον ήταν έντελώς παρεξηγήσει. Δέν ήθελαν νά ύπηρετήσουν στό δημοκρατημένο 'Ελληνικό στρατό, τόν α τ α τ κ ο. Χήρες μητέρες, όρφανές αδερφές, ποιά οι προστάτες τους ήχαν σκοτασθή στις ναυμαχίες, θρηνούσαν γιά τά παιδιά ή τ' αδέρφια τους, ποιά τάπαρταν στό στρατό κληρωτούς, σάν νά τάπαρταν αξιμαλώτους! Και όλοι οι κάτοικοι της 'Υδρας, με θρηνητική φωνή σιγοτραγουδούσαν ένα τραγούδι ποιά βγήκε τότε κι' έλεγε :

Οσήγησε, καυμένη μάνα, ποιά με γράφω ταχτικό
Δέν έλιζώ εις τόν κόσμον πλέον νά σέ ξαναϊδώ.
Κλάψε την παλληκαριά μου, ότε πειά δέν θα με ήδς,
Όσραδέ μη τό βαστάξης, ρίξε κερανοσύης εδής,
Ν' άποδείξης πώς ματαίωσε ένθουσιασθήκαμε
Διά την έλευθερία εκαταύκαμε!
Όμοιωμένοι περπατούμε όλοι όμοιομαδόν
Και τόν θάνατον ήρπούμεν μ' ένα όμα φλογερόν.
'Υδραϊώτες ξακουσμένοι, στην Ενδρόλη θναμοστί,
Αυτόκτόνοι νά γενήτε παρά σκλάβοι ταχτικοί!

Μόλις ή Κυβέρνησις έμαθε τή στάση της 'Υδρας, κατεπαραχθή και από φόβο μηπως τόν κακό παράδειγμα άλλες πόλεις, θέλησε νά τό χτυπήση γρήγορα και άποτελεσματικά. 'Ετόμασε λοιπόν άμέσως στρατιωτική και ναυτική δύναμη, έσώσθηκε έκατατο στρα-

τοδικείο, διώρησε τόν 'Αντώνιο Κριεζή ύπουργό τών Ναυτικών και τού ανέθεσε την έντολή νά κηρύξη, όταν νομίση κατάλληλον, την ένταξη τού Στρατοδικείου, και έν ανάγκη νά μεταγειρισθή βίαια μέτρα έναντίον της 'Υδρας, δηλ. στην άρχη ν' άποκλείση τό νησί, έπειτα νά βομβαρδίση την πόλι και νά ένεργήση άπόδοσι στρατού. 'Ο Κριεζής παρουσιάστηκε στόν 'Οθωνα, έδήλωσε ότι δέχεται την έντολή, έπήγε στην 'Υδρα και σέ λίγον καιρό κατόρθωσε με τά φρόνιμα λόγια του και την προσωπική του έπιβολή, χωρίς την παραμικρή έπιματοχσία, νά κα-

Πέτρος ο Μέγας

ΤΑ ΑΠΑΥΤΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΕΤΡΟΣ... ΑΠ' ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ!..

Τά τρεμερά έλαττώματα ένός μεγάλου άνδρός. 'Η άπάνταστη άκαθαρσία του Μ. Πέτρου. Τί γράφουν οι ιστορικοί. 'Αντιφάρμακο κατά της άπίστας! Τό ξυλοκείημα τών ευγενών. Τό κνεύτο του Τσάρου! Τά παθήματα τών φίλων του. Πώς σκέτωσε τό γυίο του, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

'Ο αυτοκράτωρ Πέτρος ο Α' της Ρωσίας έχει μείνει στην ιστορία με την επωνυμία του Μεγάλου, λόγω του σπουδαιότερου έκπολιτιστικού έργου που έπετέλεσε στην ήμβόρβαση ως τότε χώρα του και τών έπιτυχών πολεμών που διεξήγαγε.

Παο' όλ' αυτά όμως, ήταν και αυτός γνήσιος Ρώσος και είχε όλα τά έλαττώματα του λαού του. 'Εκείνο γιά τό όποιο κυριώς τόν κατηγορούν οι βιογράφοι του εννε ή άπάνταστη άκαθαρσία του και ή τρομερή σκληρότης προς τους άπρόχους του.

'Ο Βολταίρος στο περιήρημο «Φιλοσοφικό Λεξικό» του γράφει γιά τόν περιώνυμο αυτόν μονάρχη της Ρωσίας, ότι εννε «κατά τό ήμουν άνθρωπος και κατά τό ήμουν τίγρις». 'Επίσης και ο 'Αγγλος ιστορικός Μακώλεϊ αναφέρει ότι ο Πέτρος κατά τις τελευταίες ήμέρες της ζωής του ζούσε «σάν γουρούνι μέσα σ' άχούρι» και ότι όσάκις έφιλοξενείτο από φίλους του ήγεμόνας, μετέβαλε τό παλάτι, στα όποια τόν φιλοξενούσαν κηρολεκτικός σέ σταύλους!..

'Οταν ο Μέγας Πέτρος βρισκόταν στο Λονδίνο και πήγε μία μέρα να τόν έπισκεφθή ο βασιλεύς της 'Αγγλίας Γουλιέλμος ο Γ' παρόσθη άνάχη ν' άνοιξουν όλα τά παρόδρα γιά νά μη λιποψιμήσει!.. Τόσο βρώμικη ήταν ή άπίσφαμα του δοματίου όπου εννε καταλύσει ο παντοδύναμος Τσάρος σπαών τών Ρωσών! Μετά την αναχώρησι μάλιστα του Τσάρου τό όίκημα, στο όποιο είχε φιλοξενηθή, βροθήκε σέ τέτοια έλευνη κατάσταση, ώστε ο ιδιοκτήτης του άπήτησε και κατόρθωσε νά πάλει από τό Κοινοβούλιο άρκετή άποζημίωση!

Μιά άλλη φορά πάλι, καθώς διηγητά κάποιος ιστορικός, ο Πέτρος ο Μέγας παρακολουθούσε την ταξίδηση ένός πτώματος, τό όποιο ο χημικός προσπαθούσαν νά τό προφυλάξουν από την άποσύνθεσι με διάφορα φάρμακα. 'Η δυσόδοξή άποφορά και τό φρικαλέο θέαμα του νεκρού προξένησαν τόση άηρία στους μεγατάνας του Τσάρου, ώστε όρισαν νά ξερονύν. 'Ο Τσάρος μόλις τό είδε αυτό, τους ύποχρέωσε όλους νά... φάνε από ένα κομμάτι από τό σάπιο κρέας του πεθαμένου!

Κατά τις ώρες του θμού του και της στενοχώριας του ο Μέγας Πέτρος καταλιβαίνονταν από τόση μανία, ώστε ξυλοκοπούσε άνηλιώς όλους όσους στανανούσε μπροστά του, από τό μαγεύρον μέχρι του αυτοκρατορικού συμβούλου, από τό δούλο μέχρι του μεγαλειότερου ευγενούς του κράτους, χωρίς νά σέβεται ούτε ήλικία, ούτε τίτλο, ούτε φιλό άξίμη!..

Ιστορικό μάλιστα έχει άπομείνει τό περιήρημο κνεύτο του, τό όποιο κατέφερε άδιακριτός στη ράχι όλων τών αλλών του, μη εξαίρουμένου ούτε του έννομομένου του πρίγκιπυ Μεντζίκωφ, προς τόν όποιο έστρεψε ιδιαίτερη προτίμησι, ίδίως στις... ξυλιές!

'Ενας από τους πιο έπιστηθίους και πιο έμπιστους φίλους του αυτοκράτορος ήταν και ο Λεφώφ. 'Οστόσο ο ύψηλός κύριος τόν δέν τό είχε σέ τίποτε νά τόν ρίχνη κι' αυτόν καταγής και νά τόν κλωστοπατάη χωρίς αϊτία, άπώως και μόνον χάριν διασκεδάσεως!..

'Ο Μέγας Πέτρος ήταν άμειλικός προς όλους και δέν εξαορίζον σέ κανένα. 'Οταν ο μοναρχονός του θέλησε νά άντιδράσθη στις νεοτεραιτικές του μεταρρυθμίσεις, τόν φιλίασε σέ μιά τρομερή φυλακή, τόν ύπέβαλε σέ φρικτά βασανιστήρια και στο τέλος διάταξε και τόν έδολοφύνησαν!

Την ίδια έποχή ή πραγματίσσα Γκολιστιν, μιά από τις έμπιστότερες φίλες της αυτοκράτειρας, έπειδή έξεδήλωσε κάποια συμπάθεια ύπερ του άτιχτούς διαδόχου, έμαστωθή δημοσίω κατά διαταγήν του πατέρα του. Γιά την ίδια αϊτία συζητήθη, έδασανόσθη και διεμελίση και ο άδελφός της πρώτης συζύγου του Μ. Πέτρου, Εύδοξιας.

'Εν γενεί ο βίος του περιήρημο αυτού μονάρχου δείχνει ότι πολλές φορές κι' αυτοί οι «μεγάλοι» έχουν τά έλαττώματά τους και μάλιστα περισσότερο και μεγαλύτερα από τους κοινούς θνητούς.

ταστέλη την επάνοστασι και νά φιλοτιμήσθη τά παλληκάρια της 'Υδρας νά πάνε στόν στρατό, ή στο ναυτικό κληρωτά.

'Ο Βασιλεύς 'Οθων έτίμησε πολύ τόν Κριεζή, ο όποιος πέθανε στάς 'Αθήνας, την πρώτη 'Απριλίου 1886.

